

La Model

Marc i fites del procés de participació sobre l'espai de la Model

Desembre de 2017

Marc del procés

Punts de partida: Pla Director 2019 i Mesura de Govern 2017

Pilars del nou projecte:

- Mantenir els 14.000m2 de **verd** previst al Pla General Metropolità amb entitat pròpia
- Incloure entre 12.000 i 18.00m2 de sostre d'**habitatge públic** de lloguer
- Crear un **espai memorial**
- Preservar el **valor patrimonial** i posar en valor la singularitat de l'edifici
- Dotar els barris dels **equipaments de proximitat** necessaris, actualitzant la llista compromesa en el Pla Director del 2009

Preguntes a respondre conjuntament durant el procés i documentació de partida:

- **Quins usos i equipaments són prioritaris i cal incloure a l'espai de La Model?**

Pla director de 2009 i Pla d'equipaments 2017

- **Quina configuració urbana ha de tenir l'espai de la Model per encaixar els equipaments, la superfície de verd, l'habitatge públic, l'espai memorial i la preservació del patrimoni?**

Pla director de 2009 i Estudi d'alternatives sobre l'espai de la Model

- ...

Fites del procés

Tasques prèvies a l'arrencada del procés:

- a) Treball amb el Grup Impulsor i de Seguiment
 - b) Tramitació de la proposta del procés en el Comitè Director de Democràcia Activa
 - c) Elaboració i aprovació del Decret d'aprovació i convocatòria
- desembre/gener 2018

Debat:

- a) Tallers comunitaris
 - b) Tallers temàtics
 - c) Taller de validació
- febrer-abril 2018

Seguiment:

- a) Treball amb el Grup Impulsor i de Seguiment
- de juliol 2018 en endavant

gener - febrer 2018

Informació:

- a) Presentació al Consell de Barri
- b) Accions d'informació del procés

maig 2018

Retorn i avaluació:

- a) Treball amb el Grup Impulsor i de Seguiment
- b) Sessions obertes

Gràcies per la vostra atenció!

www.barcelona.cat

La ciutat obre La Model, La Model fa ciutat

Àrea d'Ecologia Urbana, Urbanisme i Mobilitat

Josep Maria de Llobet, fotografies

Índex:

- 01. Procés de participació: marc i fites
- 02. Avançament de propostes sobre l'espai memorial
- 03. Estudi comparatiu sobre la reutilització d'edificis panòptics
- 04. Primeres activitats de 2018 a la Model
- 05. Precs i preguntes

01

Procés de participació: marc i fites

Procés de participació sobre l'espai de la Model

Marc del procés

Punts de partida: Pla Director 2009 i Mesura de Govern 2017

Pilars del nou projecte:

- Mantenir els 14.000m2 de **verd** previst al Pla General Metropolità amb entitat pròpia.
- Incloure entre 12.000 i 18.000m2 de sostre d'**habitatge públic** de lloguer
- Crear un **espai memorial**.
- Preservar el **valor patrimonial** i posar en valor la singularitat de l'edifici.
- Dotar els barris dels **equipaments de proximitat** necessaris, actualitzant la llista compromesa en el Pla Director del 2009.

Preguntes a respondre conjuntament durant el procés i documentació de partida:

- **Quins usos i equipaments són prioritaris i cal incloure a l'espai de La Model?**

Pla director de 2009 i Balanç de les necessitats actuals i propostes d'equipaments en relació a La Model 2017 (que inclou la documentació aportada per membres del Grup Impulsor).

- **Quina configuració urbana ha de tenir l'espai de la Model per encaixar els equipaments, la superfície de verd, l'habitatge públic, l'espai memorial i la preservació del patrimoni?**

Pla director de 2009 i Estudi d'alternatives d'encaix de programa i projecte sobre l'espai de la Model

- ...

Procés de participació sobre l'espai de la Model

Fites del procés

Tasques prèvies a l'arrencada del procés:

- a) Treball amb el Grup Impulsor i de Seguiment
- b) Tramitació de la proposta del procés en el Comitè Director de Democràcia Activa
- c) Elaboració i aprovació del Decret d'aprovació i convocatòria
desembre/gener 2018

Debat:

- a) Tallers comunitaris
- b) Tallers temàtics
- c) Taller de validació
febrer-abril 2018

Seguiment

- a) Treball amb el Grup Impulsor i de Seguiment
de juliol 2018 en endavant

gener - febrer 2018

Informació:

- a) Presentació al Consell de Barri
- b) Accions d'informació del procés

maig 2018

Retorn i avaluació

- a) Treball amb el Grup Impulsor i de Seguiment
- b) Sessions obertes

02

Avançament de propostes sobre l'espai memorial

Definició i argumentació del contingut:

- El punt de partida és el de fer de la Model un espai memorial sobre l'univers carcerari, la repressió i els moviments socials.
- Un espai que promogui la reflexió, el coneixement i difusió del presidi polític femení, masculí; les causes i els efectes de les deportacions infantils, i les expressions polítiques dels moviments socials dels presos.
- Un espai que esdevingui un centre d'activitats destinades a la recerca, l'anàlisi i la difusió dels moviments emancipadors i de resistència, la història dels quals constitueix la memòria democràtica del país i de la ciutat

En el marc de l'actuació general que s'està decidint per a l'espai que ocupen els edificis de la Model, la proposta del Comissionat de Programes de Memòria és preservar el nucli central del panòptic i la quarta galeria de la presó, històricament destinada a la reclusió política, i altres espais que permetin desplegar una ampla programa d'activitats, com un dels patis, i espais aptes per a exposicions temporals i auditori.

La proposta de preservar aquest espai memorial a la Model està en funció del pla d'usos general que es doni de comú acord al conjunt de recinte.

S'està treballant en unes primeres idees pel **projecte funcional de la Model. Espai de memòria**, que el propi Comissionat va avançar als membres de la taula ***Fem nostre la Model***, el dia 19 de juliol passat.

I al mateix temps, es vol iniciar el treball de reflexió i participació que ens hauria de portar a encarregar un avantprojecte de continguts i funcional de l'espai memorial a partir de juny de 2018

Primer esquema funcional i d'idees de La Model. *Centre d'Interpretació de la represi3 i els moviments socials*

Ateneu de la mem3ria

Entitats memorials i de recerca hist3rica

- Espais compartits de reuni3/treball/ programaci3

Espai memorial

Espais de reflexi3 hist3rica memorial

- Espais difusi3 hist3rica i memorial (exposici3 permanent)
- Museografia espais hist3rics i singulars del recinte
- Exposicions temporals-Sala polivalent
- Espai tallers educatius

Àgora Cultural

Espai obert al barri i a la ciutadania

- Auditori teatre, espai polivalent
- aules/ taller (activitats pr3pies i externes)
- Possibilitat de compartir usos amb altres activitats socials i/o culturals

Dip3sit de la mem3ria

Centre de recerca pol3tiques de la mem3ria

- Seu de l'Institut dels Passats Presents
- Centre de documentaci3 i informaci3 memorial, nacional i internacional sobre pol3tiques de mem3ria.
- Dip3sit i arxiu documental de les entitats allotjades al centre i altres, si s'escau

2017: fins ara s'ha desenvolupat un seguit d'accions:

1. S'ha encarregat un **exhaustiu reportatge fotogràfic** sobre l'estat de la presó Model, previ al procés de buidatge i desmantellament que s'està duent a terme (Josep Llobet)
2. S'ha elaborat un **primer informe sobre les pintures murals d'Helios Gómez**, on els responsables de restauració del Muhba recomanen no intervenir ni destapar res fins que es procedeixi a restaurar o recuperar l'edifici ja que , atès l'estat de l'edifici, no podríem garantir unes bones condicions de conservació d'allò que es recuperés
3. El mateix servei de conservació del Muhba ha enllestit l'**inventari de béns i objectes mobles**, susceptibles de ser conservats.
4. S'han desenvolupat diverses **visites per a grups especialitzats o memorialistes** a fi de donar a conèixer el recinte carcerari
5. Acte **d'Homenatge a Enric Pubill**, ex-president de l'Associació Catalana d'Expressos Polítics del Franquisme, amb la representació de l'espectacle "Defensa'm, perquè és mentida" a càrrec de l'actriu Maria Rodríguez Sandía (25 d'octubre de 2017. IV galeria)

Participació i definició

Per tal de definir el ***Centre d'interpretació de la repressió i els moviments socials*** proposem, conjuntament amb les entitats memorialistes treballar en dues línies de debat i reflexió

- 1) Una mirada a La Model**, reflexió sobre la història de la Model
- 2) Un futur pel passat**, reflexió sobre models de recuperació d'espais carceraris i de repressió social
- 3) En el mentrestant la història particular de la Model s'explicarà, a través d'un circuit itinerari senyalitzat amb plafons** tots els espais vinculats al patrimoni recuperat i la memòria del centre
- 4) i serà complementat amb l'oferta d'un programa de visites guiades** destinades a públics diversos
- 5) Finalment, al llarg de tot l'any es produiran un seguit d'accions de caràcter memorial** amb l'objectiu de mostrar i sensibilitzar la ciutadania (exposicions de petit format, instal·lacions artístiques, debats, ...

1) Cicle: Una mirada a la Model

Un seguit de conferències amb l'objectiu d'oferir una panoràmica del què ha estat La Model des de la seva inauguració, en tres aspectes, la seva estructura funcional, la presó política en períodes distints, i la presó social.

1.- *Una mirada a La Model* (1) La seva estructura funcional

Intervenien: Rosa Torán i Cèlia Canyelles

24/1 /18

2.- *Una Mirada a La Model* (2) la presó política

Intervé: Francisco Jose Marin

31/1/18

3.- *Una Mirada a La Model* (3) la presó social

Intervé: César Lorenzo Rubio

7/2/18

2) Cicle: Un futur pel passat

És el programa d'activitats constituït per seminaris, diàlegs, i altres accions culturals destinades a obtenir elements i criteris per establir la funció i contingut definitius de *La Model. Espai Memorial de Barcelona*

14/2/18 Primer Seminari: Carabanchel: de la violència cultural al patrimoni sense monument.
Conferenciants: Carmen Ortiz García i Dàcia Viejo-Rose.

21/2/18 Segon Seminari Les presons de Segovia i Lugo.: espais culturals de proximitat.
Conferenciants: Responsables dels Centres respectius o algú implicat en ells.

28/2/18 Tercer Seminari: ELDE-HAUS. El centre de de documentació del Nacionalsocialisme de Colònia

7/3/18 Quart seminari: El Memorial Nacional de la Presó de Montluc. Procés de transformació, implicacions civils i propostes pedagògiques

Totes les sessions i debats posteriors seran gravats amb la voluntat de sistematitzar-ho i arribar a conclusions

Posteriorment treballar conjuntament per definir el model definitiu de la Model. Espai Memorial, i poder iniciar els encàrrecs dels projecte funcional, d'usos i continguts.

3) Itineraris senyalitzats

Ha de mostrar i valorar la funcionalitat del presidi *en relació a la repressió i els moviments socials*. S'estructura en quatre seccions (conceptuals) que equivalen als quatre patrimonis que cal posar en valor, és a dir, conservar, explicar i treballar (en la recerca, en la reflexió i en la difusió.)

A) L'ARQUITECTURA en relació al sistema penitenciari internacional

En definitiva es tracta d'explicar perquè és així i no d'una altra manera.

B) L'ESTRUCTURA DE L'UNIVERS PENITENCIARI

la funcionalitat de la seva normativa i el seu funcionament , (els llibres d'ordres de sanitat etc. En definitiva explicar *què és i què vol l'univers penitenciari*

C) PRESOS I PRESES

Vida i organització.

La relació amb l'exterior (familiars, organitzacions, bandes)

El gènere de la presó.

D)VIGILANTS I RELIGIOSOS

La importància de l'església i l'abandó de l'administració de l'Estat en el sistema penitenciari.

La presentació d'aquests itineraris es podrà garantir a finals de març, primers d'abril de 2018

4) Programa de visites guiades

La realització d'aquest programa es podrà garantir a partir finals de març de 2018

Hi haurà quatre tipologies de visita guiada

- **Visita guiada per a públic general**
- **Visita públic escolar**
 - ✓ Guió d'una visita/taller per a Primària
 - ✓ Elaboració Materials didàctics de suport
 - ✓ Guió d'una visita/taller per a Secundària
 - ✓ Adaptació dels continguts als currículums escolars de secundària
 - ✓ Elaboració Materials didàctics de suport
- **Guió visita familiar (caps de setmana)**
- **Visites especialitzades**, amb la participació d'expressos polítics i socials, o persones vinculades a la presó Model

La logística i model de gestió d'aquestes visites està pendent de definir

Altres accions que han de formar part del programa d'activitats memorials de l'any 2018

- *Seminari Memòria, Trauma i Salut Mental. Seminari Internacional.*
Organitza : Institut dels Passats Presents
Data: 02. 02.2018.
- Abril / Setembre Programa d'exposicions, instal·lacions i activitats artístiques
Exposició sobre la resignificació de Carabanchel, sobre el de memorial portat a terme
Exposició memòria fotogràfica de la Model, imatges històriques i participació veïnal
- Projecte, i programació pedagògica, relatius a l'edifici, la presó , els drets civils o els moviments socials a través de recursos diversos (en procés de definició)
- Programa de reflexió sobre creació i memòria a partir del treball Ruedi i Vera Baur, autors d'una intervenció a la presó de Montluc, i altres creadors contemporanis que reflexionin sobre memòria i espai (a partir d'abril 2018)
- *Cicle de cinema Utopiacinema (maig /juny)*

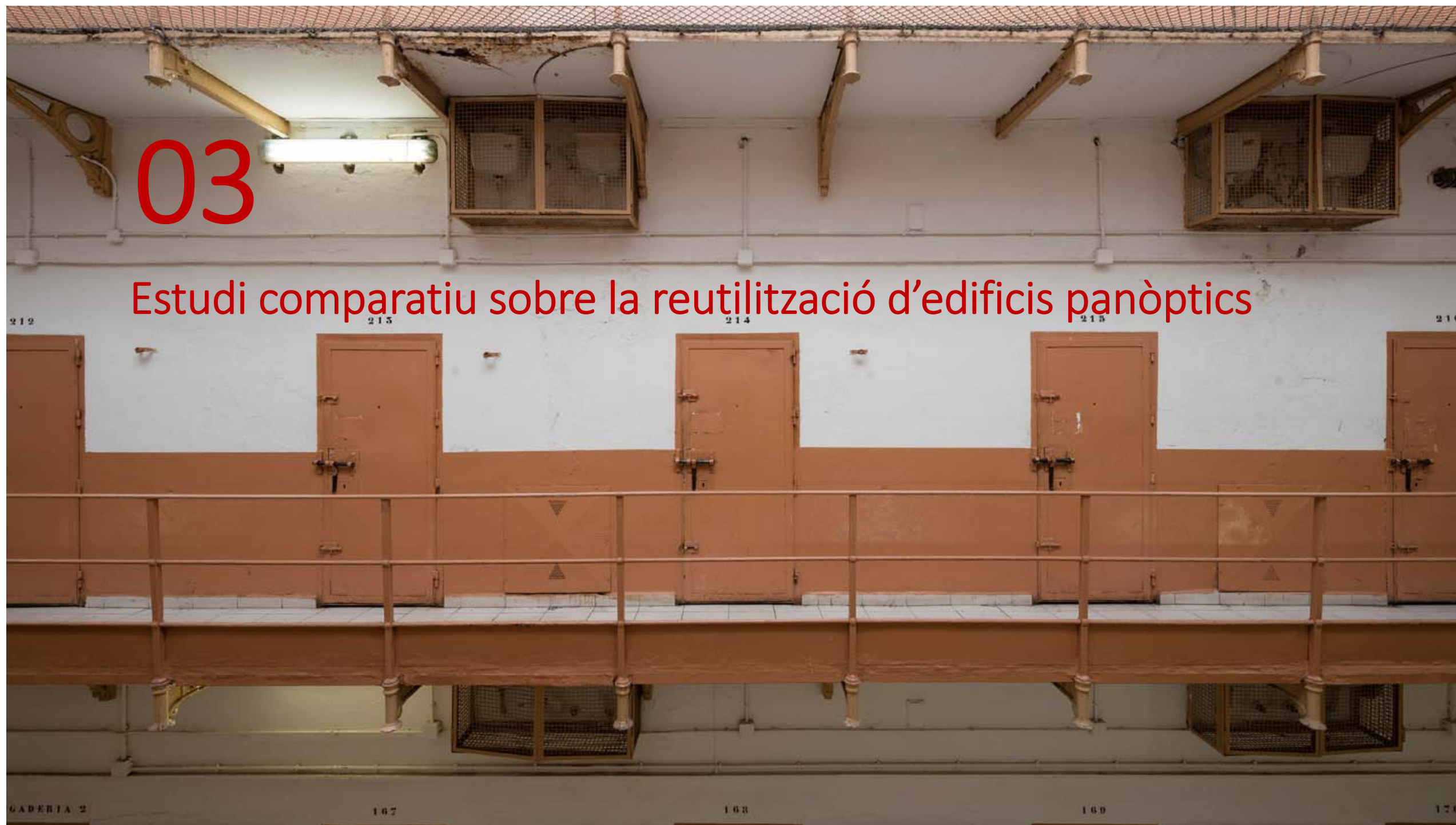
Tret del primer seminari , la resta de propostes es troben en fase de definició i dependran, en bona mesura, de la capacitat econòmica i logística disponible

Calendari accions previstes

Dates	Acció	Títol
24/1/18	Debat participatiu	<i>Una mirada a la Model : l'estructura funcional</i>
31/1/18	Debat participatiu	<i>Una mirada a la Model: la presó política</i>
2/2/18	Seminari	Memòria, trauma i salut mental
7/2/18	Debat participatiu	<i>Una mirada a la Model: la presó social</i>
14/2/18	Debat participatiu	<i>Un futur pel passat: Carabanchel</i>
21/2/18	Debat participatiu	<i>Un futur pel passat: Segòvia i Lugo</i>
28/2/18	Debat participatiu	<i>Un futur pel passat: Centre Elde haus - Colònia</i>
7/3/18	Debat participatiu	<i>Un futur pel passat: memorial presó Montluc- Lyó</i>
Abril/Agost	Exposició	La resignificació de Carabanchel
Abril/Agost	Intervenció creativa	Rudi i Vera Bauer (Montluc)
Maig/juny	Cicle cinema	Utopia i maig del 68 (Europa-Amèrica)
Set/Des	Exposició	Memòria fotogràfica de la Model
Set/ Des	Intervenció artística	Produccions joves creadors i fet memorial

03

Estudi comparatiu sobre la reutilització d'edificis panòptics

BARCELONA

OVIEDO

VIGO

BOGOTÀ

**MÀXIMA
PRESERVACIÓ**

LA CORUNYA

SEGOVIA

MONTEVIDEO

**TRANSFORMACIÓ
COM A PROCÉS**

VALÈNCIA

FOREST SAINT GILLES

PALÈNCIA

DENSIFICACIÓ

BADAJOZ

BERLIN

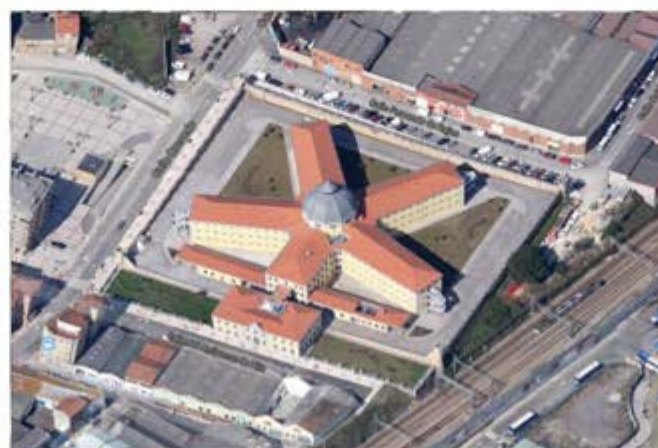
MADRID

**PRESERVACIÓ
PARCIAL I
DEMOLICIÓ**

OPERACIONS DE MÀXIMA PRESERVACIÓ

"CARCEL CORRECCIONAL" OVIEDO

ARXIU HISTÒRIC I REGIONAL D'ASTÚRIES

"CÁRCEL LA MODELO" DE VIGO

MARCO- MUSEU D'ART CONTEMPORANI DE VIGO

PANÒPTIC DE BOGOTÀ

MUSEU NACIONAL DE COLÒMBIA

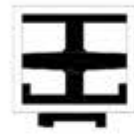

LA TRANSFORMACIÓ COM A PROCÉS

ANTIGA PRESÓ PROVINCIAL DE LA CORUNYA

CENTRE DE CULTURA

ANTIGA "CÁRCEL DE PARTIDO" DE SEGOVIA

"LA CÁRCEL"-CENTRE DE CREACIÓ

"ANTIGUA CÁRCEL" DE MONTEVIDEO

ESPAI D'ART CONTEMPORANI

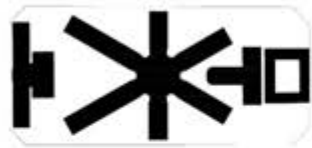

OPERACIONS DE DENSIFICACIÓ

PRESÓ MODEL DE VALÈNCIA

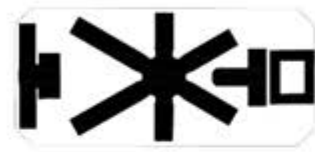
COMPLEX ADMINISTRATIU 9 D'OCTUBRE

PANÒPTIC FOREST ET SAINT GILLES

HABITATGES, COMERCIALS I EQUIPAMENTS

PRESÓ PROVINCIAL DE PALÈNCIA

CENTRE CÍVIC I CULTURAL

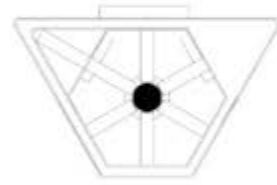

PRESERVACIÓ PARCIAL

PRESÓ PREVENTIVA I CORRECCIONAL DE BADAJOZ

MEIAC-MUSEO EXTREMEÑO E IBEROAMERICANO
DE ARTE CONTEMPORÁNEO

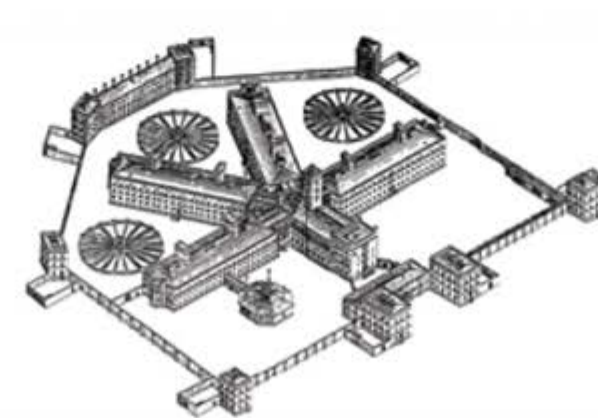
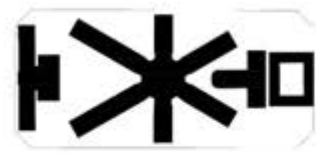

DEMOLICIÓ

PRESÓ MOABIT DE BERLIN

PARC URBÀ

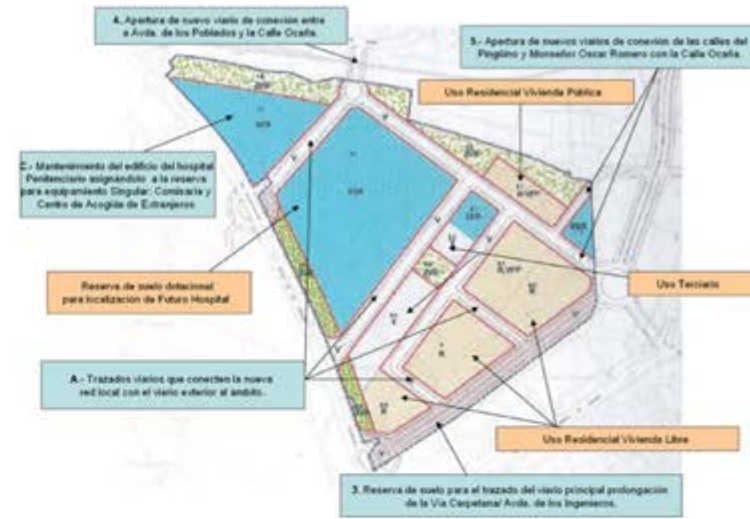

PRESÓ PROVINCIAL DE "CARABANCHEL"

DEMOLIDA

04

Primeres activitats de 2018 a la Model

Pla de treball: LA MODEL

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS

Usos provisionals:
equipament de caràcter sociocultural i polivalent, activitats
obertes a la ciutadania

Programació estable d'activitats socials, culturals i
comunitàries

Visites en clau memorial: lliures, guiades i temàtiques

- Obertura progressiva:

- ✓ Inici d'actes i visites lliures: gener 2018
- ✓ Visites lliures: a partir del 26 de gener. Divendres de 15h a 18h,
dissabtes de 10h a 18h
- ✓ Visites en clau memorial: abril 2018

Pla de treball: LA MODEL

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS

Tipologia i característiques

- Conferències
- Reunions
- Espectacles
- Concerts
- Exposicions temporals
- Projectió d'audiovisuals

- Activitats **gratuïtes**, obertes a la ciutadania
- Programació trimestral
- De caràcter intern i extern
- A mig termini: possibilitat de cessió/lloguer d'espais
- A mig termini: possibilitat **línies de suport a la creació**

Aforament aprox espais interiors (teatre, galeria, sala d'espera): 120 pers

Aforament aprox espais exteriors (patis): 250 pers

Aforament total edifici: 280 pers

Pla de treball: LA MODEL

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS

Criteris de selecció de les propostes

- Que impliquin la **participació activa**
- Que aportin algun element d'**innovació social**
- De creació artística amb **voluntat educativa**
- Que impliquin la cooperació **entre dos o més** agents
- Amb **interès territorial**
- Que s'adeqüin a la logística i **infraestructures** disponibles a l'equipament
- ✓ Comissió Rectora: representants d'Ecologia Urbana, Districte de l'Eixample i Comissionat de Memòria, suport a la valoració de les propostes

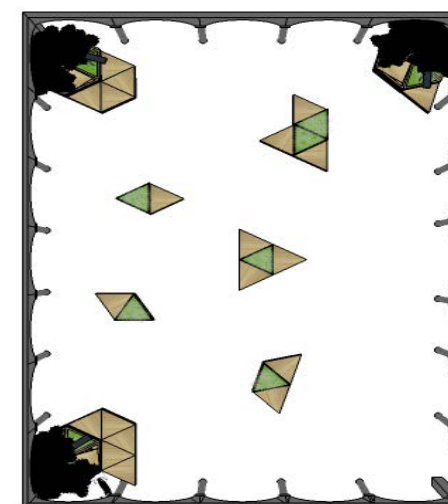

Pla de treball: LA MODEL

ACCIONS: COMUNICACIÓ

Recuperació del pati d'accés com a interior d'illa per a usos ciutadans

Pla de treball: LA MODEL

ACTE INAUGURAL

Acte institucional: diumenge 21 de gener a les 12h

HORA	ACCIÓ	LLOC
11.45h	Arribada, registre i lliurament de documentació (fulletó exposició mur perimetral)	Pati d'entrada
12.00h	Inici de l'acte institucional	Pati d'entrada
12.00h	Parlaments	Pati d'entrada
12.20h	Obertura del cancell i inici de la visita al panòptic	Panòptic
13.00h	Obertura de portes grans, Entença 155	Pati d'entrada
13.05h	Inici recorregut mur perimetral, visita a la exposició fotogràfica	Mur Perimetral, exterior
13.45h	Finalització del recorregut expositiu i de l'acte	Mur Perimetral, exterior

Portes obertes: diumenge 21 de gener de 15h a 18h

HORA	ACCIÓ	LLOC
15.00h	Entrada de primer grup (25-30 pers)	Exterior-pati entrada
15.15h	Entrada de segon grup (25-30 pers)	Exterior-pati entrada
16.00h	Entrada cinquè grup (25-30 pers). Es manté aquesta dinàmica de ràtio fins les 18h	Exterior-pati entrada
18.00h	Entra l'últim grup (25-30 pers)	Exterior-pati entrada
18.05h	Tancament de portes grans, Entença 155	Porta Entença 155

Intervenció artística:
Fotografies que **obren finestres** al mur de la presó

Pla de treball: LA MODEL

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS

Primers actes i activitats 2018

- 22 de gener: Drets de Ciutadania organitza la jornada "El Trobada de ciutats contra la impunitat franquista"
- 1 de febrer: Comissionat de Memòria organitza la jornada "Memòria, trauma i salut mental al fil de les generacions"
- 4 de febrer: ICUB organitza BCNegra, taules rodones dins la programació del festival de Bcn Novel·la Negra
- 2 de març: Jornades Internacionals d'Acció Comunitària. Construir comunitat des dels equipaments
- Gener-abril 2018: es preveuen un mínim de 3 trobades per dur a terme el Procés Participatiu de La Model

Altres actes previstos, primer i segon trimestre 2018:

- Propostes altres gerències: període obert per a recepció de propostes d'activitats entre gener i juny 2018 ¹⁰

05

Precs i preguntes

Gràcies per la vostra col·laboració

